

Mänskliga embryon ska inte ha samma rättsstatus som barn

DET ÄR VIKTIGT ATT SVERIGE VÄRNAR OM DEN LAGSTIFTNING VI HAR

Alabamas högsta domstol fattade nyligen beslutet att frysa humana embryon ska ha samma legala status som ett barn, vilket väckte starka protester, både i USA och internationellt. Beslutet ledde till att i princip alla IVF-behandlingar i Alabama upphörde. En ny lag signerades nu i dagarna av delstatens guvernör som innebär att »individer och verksamheter« som arbetar med IVF inte ska kunna straffas om ett embryo skadas eller förstörs. IVF-behandlingarna har nu delvis återupptagits, men rättsläget är fortfarande osäkert, och grundfrågan kvarstår: Ska ett humant embryo ha samma legala status som ett barn?

● christina.bergh@vregion.se

● kersti.lundin@vregion.se

Christina Bergh, senior professor

Kersti Lundin, docent; båda

avdelningen för obstetrik och gynekologi, institutionen för kliniska vetenskaper, Göteborgs universitet; Reproduktionsmedicin, Kvinnokliniken, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg

Wade-lagen. Denna upphävdes av USA:s högsta domstol 2022, och sedan dess kan varje delstat självständigt bestämma över sina abortlagar. I 12 av USA:s 50 delstater är abort nu i princip totalförbjuden, och fler delstater överväger att skärpa sin abortlagstiftning. Regleringen av abortmedicinerna mifepriston och misopristol har också varit i fokus med förslag om förbud. Är nästa steg då att begränsa preventivmedel? En tillbakagång till tiden före preventivmedel, då många kvinnor födde ett tiotal barn medan kvinnor med infertilitetsproblem fick förbli barnlösa genom livet, känns skrämmande.

Har detta någon betydelse för Sverige och resten av världen? Det är inte svårt att tänka sig att utvecklingen i USA kan inspirera och påverka utvecklingen i andra länder, även om Sverige kan tyckas väl skyddat. Vi har en lagstiftning i Sverige, lagen om genetisk integritet m m (SFS 2006:351), där behandling med in vitro-fertilisering regleras. Lagen som sådan är tämligen tillåtande och har stegvis utökats till att inkludera nya grupper, såsom samkönade par och ensamstående kvinnor, behandling med ägg-, spermie- och embryodonation samt utökning av tidsgränser för frysförvaring av embryon. Sveriges abortlagstiftning är från 1975 (SFS 1974:595) och tillåter fri abort före utgången av graviditetsvecka 18; efter denna tid kan tillstånd ges efter särskild prövning om fostret ej kan antas vara livsdugligt utanför livmodern.

Den 8 mars uttryckte European Society of Embryology and Human Reproduction [1] sin oro för en sådan utveckling och fördömde kraftfullt Alabamas domstolsbeslut på sin webbplats. Att likställa embryon med barn skulle ge förödande konsekvenser för dem som har svårt att få barn på egen hand, inklusive patienter som blir infertila efter en cancerbehandling. Även de amerikanska fertilitets- och gynekologorganisationerna American Society of Reproductive Medicine [2] och American College of Obstetricians and Gynecologists [3] har fördömt beslutet.

Man kan se beslutet som en ytterligare skärpning av de betydligt mer strikta abortlagar som nu gäller i flera av USA:s delstater. Aborträtten var säkrad i USA sedan 1970-talet efter den så kallade Roe mot

gått så långt att man likställer dessa embryon med barn. Dessa länders (konservativa) lagstiftning kan riskera få en större

»... förbudet mot destruktions av mänskliga embryon i vissa europeiska länder tangerar ju besluten i Alabama ...«

legitimitet i och med det ändrade förhållningssättet i USA, i stället för att utvecklas mot ett mer liberalt synsätt.

Vår bestämda uppfattning är att mänskliga embryon inte ska ha samma legala status som barn, och det är viktigt att Sverige står upp och värnar om den kultur och den lagstiftning vi har i vårt land. Vi respektar dock att människor kan ha olika synsätt i dessa frågor. ○

● Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Citera som: Läkartidningen. 2024;121:24033

HUVUDBUDSKAP

- Utvecklingen i USA angående rättsläget för humana embryon oroar.
- Att ge ett humant embryo samma legala status som ett barn skulle leda till negativa och svåröverskådliga konsekvenser för dem som har svårt att få barn på egen hand.

Även inom EU:s medlemsstater råder olika lagar och regler för assisterad befruktning och vad som är tillåtet avseende behandlingar (framför allt gällande gametdonation, genetisk diagnostik och surrogatmoderskap), tillgänglighet (samkönade, ensamstående) och frysning och eventuell destruktions av ägg och embryon. Just förbudet mot destruktions av mänskliga embryon i vissa europeiska länder tangerar ju besluten i Alabama, även om man inte

REFERENSER

1. European Society of Human Reproduction and Embryology. The European Society of Human Reproduction and Embryology (ESHRE) statement on the recent Alabama supreme court ruling [pressmeddelande]. 8 mar 2024. <https://www.eshre.eu/Press-Room/ESHRE-News>
2. American Society for Reproductive Medicine. ASRM condemns profoundly misguided and dangerous court decision in Alabama [pressmeddelande]. 18 feb 2024. <https://www.reproductivefacts.org/news-and-publications/fertility-in-the-news/asrm-condemns-dangerous-court-decision-alabama/>
3. American College of Obstetricians and Gynecologists. ACOG statement on Alabama Supreme Court IVF decision. [pressmeddelande]. 21 feb 2024. https://www.acog.org/news/news-releases/2024/02/acog-statement-on-alabama-supreme-court-ivf-decision?utm_source=redirect&utm_medium=web&utm_campaign=int